

Jednotný předvoj.

(Dokončení.)

Složení předvojů.

U jednotky se všemi zbraněmi jako je divise předvoj se skládá z částí všech zbraní:

„Předvoj smíšeného pochodového proudu má obyčejně:

1. část jezdeckva; ostatního jezdeckva se užívá k vyhledávání zpráv a na spojení;

2. část pěchoty ($\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{6}$ celkového stavu);

3. ženijní vojsko (celé nebo část) s event. materiálem pro přechod překážek (na př. mostové soupravy);

4. zpravidla dělostřelectvo a event. tanky a obrněné automobily.

Nemá-li předvoj výjimkou žádného dělostřelectva, táhnou s ním průzkumné hlídky dělostřeleckých jednotek valného voje.“ (Čl. 164. P. ř.)

Prostudujme nyní podle tohoto článku různé prvky, které mohou tvořiti předvoj divise, a pokusme se stanoviti vztah těchto prvků k velitelům předvojů.

Víme, že divisní jezdeckvo má jen jednu eskadronu. Víme též, že úloha této eskadrony jest mnohonásobná.

Předně se má účastniti vyhledávání zpráv o nepříteli (viz čl. 164 výše citovaný a čl. 107 P. ř.).

Jestliže armádní jezdeckvo selže na frontě armády, má je v dalekých přezvědech nahraditi divisní jezdeckvo.

Divisní eskadrona tvoří předvojovou hlídku:

„Předvojová hlídka má většinu jezdeckta předvoje a eventuálně něco pěchoty; jedou s ní také obrněné automobily.“ (Čl. 165-P. ř.)

Ale též zadní voj při pochodu kupředu může dostati několik jezdců:

„Je-li možno, přidává se zadnímu voji několik jezdeckých patračů.“ (Čl. 167 P. ř.)

Konečně jezdeckto má obzvláštní schopnost zajistiti za pochodu spojení:

„K zřízení tohoto spojení hodí se zvláště jezdeckto, které při tom usnadňuje značně spojovací službu pěchoty.“ (Čl. 172. P. ř.)

V boji, je-li první dotyk zpravidla zjednáván armádním jezdecktem, divisní jezdeckto je brzy zesílí a pak i nahradí.

„Divisní jezdeckto vystřídá částice, které zanechalo armádní jezdeckto v dotyku.“ (Čl. 283 P. ř.)

V celku tedy divisní jezdeckto kryje pochod divise a prozkoumává terén, kterým se má projíti, zajišťuje spojení s armádním jezdecktem, které operuje vpředu. Provádí samo daleké přezvědy, jestliže armádní jezdeckto není před frontou divise, zjednává dotyk s předsunutými nepřátelskými částicemi, nebo vystřídává tam armádní jezdeckto, a je-li třeba, drží důležitá místa terénu do příchodu pěchoty. Konečně účastní se při zabezpečování spojení a spojovací služby uvnitř divise.

Poněvadž početní stav divisního jezdeckta je velmi malý, je třeba co nejvíce omeziti užití jezdeckta pro vedlejší úkoly, při nichž částice pěchoty mohou prokázati tutéž službu.

Tak většinou blízký průzkum terénu před předvojovým houfem, přímý kryt částic čela pěchoty, spojení uvnitř pochodových skupin může býti zajištěno jezdci, kteří jsou organicky přiděleni pěchotě. Taktéž daleké přezvědy případnou divisnímu jezdecktu jen tehdy, není-li před ním armádního jezdeckta.

Úkolem divisního jezdeckta bude tedy hlavně zkoumati a vyzvědati před pěchotou předvoje v úseku divise do hloubky 15—20 km.

Jak bude moci splniti svou úlohu? Komu podléhá? Komu bude dodávati získané zprávy?

„Velitel divise určuje úlohu divisního jezdeckta.“ (Čl. 273 P. ř.)

Podle této úlohy velitel eskadrony rozdělí svěřenou práci mezi své částice, ponechávaje si k ruce dostatečnou část, která mu dovoli osobně zasáhnouti do běhu událostí a která mu umožní, aby kdykoliv splnil svou úlohu proti vůli nepříteli.

Nelze se ani na okamžik přidržeti řešení, kterým by se divisní eskadrona rozdělila na tolik částí, kolik jest předvojů. To by znamenalo zrušiti osobní vliv této eskadrony, vzíti mu možnost, aby mohl buď v určitém okamžiku pracovati s celou silou proti nepřátelskému jezdecktu lépe seskupenému, nebo pevně držeti obzvlášť důležitá místa do příchodu pěchoty. Rozptýlení divisního jezdeckta nedovolilo by mu, aby dobře splnilo svůj úkol a uplatnilo své charakteristické schopnosti: pohyblivosti a překvapující akce.

Získané zprávy nemohou býti dodány velitelům předvojů i veliteli divise zároveň: počet jezdců eskadrony by na to nestačil.

Velitel divisní eskadrony bude tedy zasílati své zprávy přímo veliteli divise.

Avšak při tom jest obava, že zpráv by nebylo využito velitelů předvojů s žádoucí rychlostí.

„Nejlepší, nejúplnější a nejpřesnější zprávy pozbývají ceny, nejsou-li dodány včas.“ (Čl. 115. P. ř.)

Naopak u jednotného předvoje všechny zprávy jezdeckta budou se sbíhati k veliteli tohoto předvoje a ten bude mít možnost, aby jich ihned využil nebo bez průtahů učinil nutná opatření, kdyby toho situace vyžadovala.

Taktéž v případě hlavního předvoje může být eskadrona podřízena tomuto předvoji a ostatním předvojům může se ponechat jen po několika jezdcích. Zprávy se pak budou sbíhati u velitele hlavního předvoje, jako před tím u velitele jednotného předvoje a bude jich možno ihned využít.

Předjeme nyní k pěchotě. Předvoj má obvykle $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{6}$ početního stavu valného voje. To jest ovšem poměr velmi všeobecný a je třeba, aby ho nebylo užito podle litery vždy, kdy by to mělo za následek roztržení organických svazků jednotek.

Nebudeme váhati v takovém případě překročit tento poměr, jestliže předepsaný počet by nám nestačil. Tak pluk pěchoty, který má jen 3 prapory, vyšle zpravidla na předvoj 1 prapor, t. j. jednu třetinu pěchoty. Taktéž prapor se 3 pěšími rotami vyšle na předvoj 1 rotu, t. j. třetinu pěchoty. V divisi se hodí úplně poměr jedné čtvrtiny, poněvadž čs. pěší divise má 4 pěší pluky. Přes to kdybychom byli nuceni zesílit pěchotu předvoje, neobtěžovali bychom na toto zesílení celý pluk pod záminkou roztržení organického svazku jednotky, nýbrž spokojili bychom se s jedním nebo dvěma prapory, a to proto, že prapor jest vzornou taktickou jednotkou pro boj a není tudíž podstatné nevýhody, bude-li od pluku oddělen. Ve Francii, kde divise má jen 3 pluky pěchoty a kde složení pluků a praporů je stejné jako u příslušných čs. jednotek, docela správně přijali poměr nejvýše $\frac{1}{3}$, čímž se netrhají organické svazky jednotek.

Co se týče pěchoty, je předvoj tak, jak jej normálně předvídá polní řád pro každou pochodovou skupinu, složen z úplné jednotky, která se vysílá před tuto skupinu. Jestliže tedy divise utvořila na př. tři pochodové skupiny, odpovídající 1., 2. a 3. pěšímu pluku, budou předsunuté části této vyšší jednotky obsahovati 3 prapory, náležející třem různým plukům divise. Víme, že výhodou této sestavy je, že se co nejvíce oddálí smíchání jednotek. Tato sestava v čs. divisi, která má dvě pěší brigády, umožňuje předvídati zasazení divise s brigádami vedle sebe, což je normální případ, přidělením vlastního pásma činnosti každé brigádě.

Jednotný předvoj má tytéž výhody: může být složen z praporů obou brigád. Nebylo by výhodné, aby jeden celý pluk tvořil jednotný předvoj, leda v případě velmi úzkého pochodového pásma. Značně velká šíře fronty, na které mají prapory zpravidla bojovati, nedovolila by veliteli tohoto pluku, aby vykonával velení za dobrých podmínek. Sestavíme tedy jeden jednotný předvoj tím, že vezmeme z každého pluku 1. sledu jeden prapor, máme-li podle hořejšího předpokladu tři pochodové skupiny, nebo že vezmeme z jedné brigády dva prapory téhož pluku a 1 prapor z druhé brigády. Kdyby byla fronta příliš široká, bylo by nutné utvořit předvoj ze 4 praporů a rozvinouti je hned po celé frontě působnosti divise, nebo si ponechat jeden prapor v záloze předvoje, aby mohla být vyplněna každá mezera, která by se utvořila v sestavě předvoje.

Na někoho působí nepříjemně nutnost podřídit veliteli jedné brigády, jenž je velitelem jednotného předvoje, části od druhé brigády. To je ovšem nevýhodné, avšak poznamenejme, že toto opatření jest jen dočasné a skončí se nejpozději tehdy, až se skončí fáze za-

hajovacího boje. Mimoto jde nejméně o prapor a víme, že roztržení organického svazku jest nevýhodné teprve u nižších jednotek.

Konečně tato nevýhoda zdá se nám býti málo závažná vzhledem k výhodám, kterých tento systém poskytuje.

Pokud jde o dělostřelectvo, praví polní řád, že předvoj bude zpravidla míti dělostřelectvo. Francouzský předpis není tak přesný.

„Jestliže z toho situace žádá, může předvoj míti cyklisty, části pěchoty na automobilech, autokulomety, tanky a části doprovodného dělostřelectva.“ (Čl. 109. I. S. C.) Avšak pak připojuje:

„Předvoj, jakmile zahájí činnost, jest vždy podporován dělostřelectvem, leda že by to nebylo absolutně možné.“ (Čl. 109. I. S. C.)

Autoři čs. polního řádu chtěli jistě pěšáků ukázati svůj zájem na tom, aby část dělostřelectva pracovala s ním v úzkém spojení od zahájení boje, aniž by se musil obávat těžkostí a hlavně zdlouhavosti, která by mohla vzniknouti následkem vzdálenosti baterií ve chvíli, kdy rychlost, obzvláště při střetném boji, je největší důležitosti.

Víme, že nynější materiál může těžko splniti podmínky, jež žádáme na doprovodném dělostřelectvu, jednak pro svou velkou zranitelnost při přemísťování, jednak pro plochost drah svých střel; nebylo ovšem třeba čekati na tento ideální doprovodný materiál, aby se všem — pěšákům i dělostřelcům — vstřípila potřeba spojení zbraní v boji.

Netřeba říkati, že veškeré dělostřelectvo divise má býti s to, aby zasáhlo rychle ve prospěch různých částí předvoje (viz článek 276 P. ř.), avšak toto dělostřelectvo zůstává pod přímými rozkazy velitele divisiho dělostřelectva, zatím co některé baterie jsou podřízeny veliteli předvoje, jež podporují. U jednotného nebo u hlavního předvoje velitel předvoje přidělí tyto baterie různým praporům podle okamžité potřeby. U jednotlivých předvojů, které nemají společného velitele, byly by tyto částice dělostřelectva již předem přiděleny velitelem divise předvojovým praporům a mohlo by se ukázati, že jich není zapotřebí na př. na jednom křídle, zatím co ty, jež jsou přiděleny druhému křídlu sestavy, nepostačují. Tu opět velitel jednotného předvoje, stejně jako velitel hlavního předvoje, je s to řídit boj předvoje za příhodných podmínek, které mohou býti uskutečněny jen jím samým.

Tedy, jak s tohoto hlediska složení předvojů tak i s dřívějšího hlediska jejich všeobecné úlohy jsem přiveden k závěru, že je nutno utvořiti jeden jednotný předvoj divise, anebo, není-li to možné, alespoň jeden předvoj hlavní, který by měl v boku nebo v bocích jeden či více vedlejších předvojů.

Závislost předvojů na valném voji.

Bylo by se snad obávat — a to je jedna z hlavních námitek proti jednotnému předvoji — aby tento předvoj netvořil oddíl všech zbraní, značně vzdálený od valného voje a tím vlastně samostatný, a aby, máje za úkol energicky útočiti na vše, co potká, nebyl poražen dříve než by mohl zasáhnouti valný voj.

Tak bychom se dali porážeti po částech, poněvadž bychom nedbali zásady soustředění sil.

Ukáží, že podle polního řádu předvoj není nikterak samostatný, ani pokud se týče svého úkolu, ani s hlediska vzdálenosti, která jej dělí od valného voje divise a že boje, které je nucen vésti při zjedná-

vání dotyku, jsou součástí bitvy, kterou má armáda úspěšně vésti, aby zdolala nepřítele.

Vraťme se nejdříve k prvnímu pojmu zajištění. Polní řád, když byl udal všeobecnou úlohu zvláštních zajišťovacích oddílů, připouje ještě:

„Zvláštní úkol každého zajišťovacího oddílu a jeho chování při srážce s nepřítelem musí býti vždy přesně stanoveny tak, aby nikdy nespoutaly velitelovu volnost jednání tak, že by musil jednati jinak, než původně zamýšlel.“ (Čl. 104 P. ř.)

Předvoj nemůže přece zpravidla splniti svůj úkol jinak než bojem:

„Mnohdy, když je letectvo odsouzeno k nedostatečné činnosti pro špatné počasí, pro nepřátelská opatření nebo nepřátelskou leteckou převahu, nebo nebude-li moci zvědné jezdecko proniknouti nepřátelskou zajišťovací sítí, zůstane boj jediným prostředkem k získání zpráv o tom, co se děje za obrysy nepřátelského postavení.

Velitel může tedy, dříve než nasadí svá hlavní vojska v boj, naříditi podrobné, více nebo méně důležité operace, výpady, přezvědy bojem, zasazení předvoje.“ (Čl. 111 P. ř.)

Polní řád nařizuje tedy velitelství, aby dalo vykonavatelům rozkazy tak přesné, aby jeho volnost jednání nebyla dotčena. Ale činí ještě více: určuje cíl, který má předvoj sledovati svým bojem, jež musí vésti při zjednání dotyku. Jde mu o získání všech nutných zpráv o nepříteli, které dovolí valnému voji útočiti naň za dobrých okolností, jde o dobytí míst v terénu, jejichž obsazení bude podporovati pozdější útok divise, jde o ochranu valného voje před útoky nepřátelskými.

Jak to provede, aniž by přestal býti součástí celku, k němuž náleží, a aby první boje, které podnikne, nebyly odlišnou fází všeobecné operace, prováděné armádou, nýbrž první fází celkového zasazení hlavních sil? To nám právě stanoví polní řád, když projednává otázku činnosti vyšších jednotek v útočné bitvě a zejména při zjednávání dotyku.

„Dotyk zjednává jezdecko, které se snaží zjistiti obrys nepřátelského postavení.... Dotyk je přesněji prováděn předvoji (buď společným předvojem aneb předvoji vyšších jednotek prvního sledu). Tyto předvoje přijdou zprvu podporovat a pak vystřídají jezdecko a vynasnaží se zdolati manévr em nepřátelský místní odpor, jehož nemohlo zmoci jezdecko.“ (Čl. 240 P. ř.)

„Činnost jezdecka doplňují předvoje. Má-li nepřátelská linie prázdné mezery, proniknou jimi předvoje směle kupředu a postupně obchvát em zmocní se míst odporu. Avšak nastane doba, kdy takový postup není již možný, poněvadž nepřítel uzavřel všechny přístupy na celé frontě a předvoje již nestačí na manévr svými vlastními prostředky. Tu se předvoje zařídí v terénu, zachovávajíce s nepřítelem úzký dotyk, aby mohly ihned využití každého jeho pohybu zpět.“ (Čl. 284 P. ř.)

Předvoj má tedy úkol přesně vymezený a i způsoby boje, kterých má užití ke správnému provedení úkolu, jsou jasně naznačeny. Má přijíti v dotyk s první nepřetržitou palebnou linií nepřátelské pěchoty. Dosáhne jí obcházením místních odporů, na které narazí, když je byl před tím upoutal čelně, jak jest nutno, a zařídí se v terénu ihned, jakmile postup stal se nemožným, neboť již není žádných mezer v sestavě nepřátelské palby. Předvoj tvoří tak v dotyku s prvním sledem souvislého odporu nepřítele první sled obrany, pod jehož

ochranou velitel divise učiní konečná opatření pro boj a upraví své manévry, jež si může na jisto vypracovati, jsa průzkumem o nepříteli dobře orientován. Předvoj zjistil nepřítele a upoutal jej, a to ne pro sebe, nýbrž pro valný voj, aby dovolil veliteli divise zahájit na jisto nutné útoky, nikoliv do prázdna, nýbrž na postavení skutečně obsazená.

Kdo může za těchto okolností tvrditi, že předvoj provádí boj nezávislý na příštích bojích?

Ostatně předvoje nepracují samy: valný voj je rozložen tak, aby mohl zasáhnouti co nejdříve, a mimo doprovodné baterie je celé divisi dělostřelectvo s to podporovati bez průtahů předsunuté částice pěchoty.

„Vzdálenost, na jakou jde předvoj před valným vojem, mění se podle vzdálenosti od nepřítele, podle terénu a síly předvoje.

Tato vzdálenost má jednak chrániti čelo valného voje od nena-
dálé palby nepřátelského lehkého dělostřelectva, řízené z pozemních pozorovatelů, jednak má valnému voji dovolovati, aby se, kdyby bylo třeba, mohl rozvinouti a podporovati předvoj.“ (Čl. 165 P. ř.)

„Vyšším jednotkám prvního sledu přidělí (t. j. velitel armády) potřebné letectvo a armádnímu dělostřelectvu nařídí vyslati kupředu průzkumné a pozorovací orgány. Začasté bude prospěšné posunouti kupředu i jednotky armádního dělostřelectva, aby působily společně s předvojí při zjednávání dotyku.“ (Čl. 235 P. ř.)

Rovněž při zjednávání dotyku „stíhací letectvo, které zajišťuje nerušenou činnost letectva vyšších jednotek, má zároveň za podstatný úkol znemožniti pátrání nepřátelských pozorovacích letounů a balonů.“ (Čl. 240 P. ř.).

„Velitel divise určí učlenění a povšechné podmínky přesunu dělostřelectva divise, a to tak, aby veškeré dělostřelectvo mohlo rychle zasáhnouti na prospěch předvoje nebo předvojů, kdyby se narazilo na nepřítele. Stanoviti prováděcí podrobnosti tohoto přesunu přísluší veliteli dělostřelectva divise.“ (Čl. 276 P. ř.)

„Velitel divise sleduje zblízka operace předvojů, hodnotí cenu zjednaného dotyku a informuje podle toho velitele armády. Přípravuje rozvinutí hlavních vojů divise.“ (Čl. 286 P. ř.)

Akce předvojů není tedy akcí samostatnou. Je prováděna jediné ve prospěch valného voje proto, aby mu dovolila zasáhnouti co nejdříve za nejlepších podmínek. Valný voj musí býti s to, aby v každém okamžiku zahájil činnost; některé jeho složky a to nikoliv slabé — dělostřelectvo, letectvo — počnou od začátku pracovati ve prospěch předvoje a velitel divise je připraven chopiti se přímého vedení boje ihned, jakmile předvoj narazí na nepřátelský odpor, jehož nemůže zmocí svou vlastní silou.

Také vzdálenost, na jakou tento předvoj pochoduje před valným vojem, má býti taková, aby předvoj nebyl nikdy odkázán jen na své vlastní síly. Mění se, praví polní řád v čl. 165: „podle vzdálenosti od nepřítele, podle terénu a podle síly předvoje“. Je-li nepřítel vzdálen, může se zajisté dáti pochodové sestavě větší volnost zvětšením vzdálenosti. Bylo by třeba užití tohoto způsobu vždy v terénu holém a málo zvlněném, který skýtá nepříteli možnost působiti na naše jednotky palbou na velkou vzdálenost. Konečně zdržel-li by přechod nějaké překážky valný voj v pochodu tak, že by nastalo nebezpečí, že se

značně zvětší vzdálenosti od předvoje, nemusíme váhati zesílití předvoj tak, aby měl v případě nutnosti větší obrannou sílu.

Ostatně nezapomínejme, že dnešní bojové podmínky nutí velitelství, aby v každé době mohlo odvrátiti nápor nepřítele náhle se objevivšího tím, že včasné rozvine valný voj divise a že od chvíle, kdy valný voj nepřítelův jest hlášen od nás na vzdálenost dvoudenního pochodu, budeme postupovati vždy, kdy to dovolí terén, aniž se tím vojsko přes míru unaví, v sestavě přibližovacího pochodu, která předem vylučuje jakékoliv překvapení nepřátelským dělostřelectvem, která umožňuje, abych tak řekl, okamžité rozvinutí valného voje divise a dovoluje mu podporovati předvoje bez jakéhokoliv prodlení již pouhým pokračováním zahájeného postupu.

Podmínky, za kterých jest možno velení prováděti.

Nyní zbývá jen dokázati, že velení jednotného předvoje jest možné ve většině případů.

Nepopírám nesnázi, se kterými se může toto velení v určitých případech setkati. Šířka pásma působnosti divise při přibližovacím pochodu, obtíže vyplývající z členitého nebo pokrytého terénu, nedostatek pojítek velitele brigády, to vše jsou nesnáze, které nutno vyřešiti předem, chceme-li, aby velitel předvoje dobře provedl těžký úkol, jenž je mu svěřen.

Studujeme napřed, jaká může býti šířka pásma působnosti jedné divise v přibližovacím pochodu.

Polní řád, když nám odhaduje v čl. 292 šířku pásma působnosti pro útok divise na 4 km, udává tím nejmenší hodnotu této šířky.

„Je nesnadno určití střední šířku útočné fronty divise. Abychom aspoň zhruba ustálili své názory o té věci, pokládejme za normální, že včleněná divise může dostati v terénu velmi příznivém pro kombinovanou akci vojsk všech zbraní frontu 4 km zšíří“. (Čl. 292 P. ř.)

Naproti tomu polní řád nemluví o největší šířce, které může divise dosáhnouti v přibližovacím pochodu, a my můžeme odhadnouti přibližnou hranici této maximální šířky jen tím, že se odvoláme na cvičební řád pro pěší vojsko. Tento předpis stanoví v čl. 693 největší šířku, které může dosáhnouti prapor v přibližovacím pochodu v prostředně přehledném terénu, na 1600 kroků, t. j. 1200 m.

Dále můžeme připustiti, že spojení mezi dvěma sousedícími prapory v podobném terénu bude snadno zajištěno, jestliže tyto dva prapory nebudou od sebe vzdáleny více než 800 m.

Takto by dosáhla šířka pásma působnosti divise, mající tři prapory v předvoji, 6000 m. Kdyby měla divise čtyři prapory v předvoji, mohla by tak šířka dosáhnouti 7—8000 metrů. Tato šířka 8000 m je podle našeho mínění největší šířkou, kterou možno dáti pásmu působnosti divisního předvoje v přibližovacím pochodu od té chvíle, kdy můžeme v každém okamžiku očekávati setkání s nepřítelem.

V pokrytém a členěném terénu budeme arci nuceni značně změniti nejen frontu praporů, nýbrž i mezery, které je dělí, a šířka působnosti divise v terénu s omezeným rozhledem se tudíž musí zúžiti.

Jest možné velení na takových frontách? To závisí jednak na způsobu, jak má býti velení prováděno, jednak na prostředcích spojení a pojítkách, které má velitel jednotného předvoje k dispozici.

Nemohlo by se žádati na veliteli předvoje, aby přímo velel podle toho, co sám vidí. I velitel praporu v terénu jen trochu pokrytém

a členěném nebude často s to, aby za přibližovacího pochodu, kdy jeho prapor má frontu 1200 m, velel podle toho, co vidí svými vlastníma očima. Přes to nepopírám užitečnost pozorovaten, ze kterých můžeme sledovati celkový manévř a porovnati vzájemně v určitých chvílích zprávy docházející z fronty. Tvrdíme jen, že nynější rozloha bojišť nedovoluje již vykonávati velení nad jednotkou větší než rota jenom podle zpráv získaných zrakem z pozorovaten. Velení předvoje bude tudíž vykonáváno rozkazy, kterých si události vyžádají, vydávanými postupně podle písemných anebo ústních zpráv, došlých zpředu. Jde tedy o to, abychom se zajistili, že jak zprávy, tak i rozkazy mají možnost dojiti na místa určení právě tak u jednotného předvoje jako u předvojů jednotlivých, t. j. v nejkratším nutném čase; jinými slovy řečeno, že prostředky spojení a pojítka jak interestovaných jednotek, tak i velitele předvoje postačí, aby vyhověly potřebám situace.

Prostředky spojení a pojítka jednotek zůstanou táž, jak u jednotného předvoje, tak i u jednotlivých předvojů. Se stanoviska jednotek, jediný činitel, který přichází v úvahu, jest stanoviště velitelství, jemuž mají býti zprávy zasílány.

U jednotlivých předvojů budeme předpokládati na př., že velitel každého pochodového proudu pochoduje se svým předvojem a že velitel divise pochoduje ve středu sestavy a těsně za předvojí. V tomto případě jsou arci podmínky pro rychlé dodávání zpráv lepší.

U jednotného předvoje budeme předpokládati, že velitel tohoto předvoje pochoduje hned za střední jednotkou.

V prvním případě tedy velitel každého pochodového proudu, nejsa s to, aby učinil správné rozhodnutí, protože není zpraven o sousedních předvojích, musí podati zprávu o každé důležité události veliteli divise, který jediné je s to, aby uvedl v soulad činnost různých předvojů divise. Zprávy musí tudíž závazně docházeti k veliteli divise.

V druhém případě stačí, když dojdou k veliteli jednotného předvoje, který je zcela způsobilý učiniti všechna potřebná rozhodnutí.

Tak v případě pro jednotlivé předvoje nejpriznivějším půjdou zprávy stejnou cestou od jednotek buď k veliteli divise nebo k veliteli jednotného předvoje a proto dojdou na místa určení stejně rychle.

Zbývá jen ještě si povšimnouti prostředků spojení a pojítek velitelství v těchto dvou případech.

U pochodových proudů disponují jejich velitelé prostředky pro spojení a pojítky jednotek, ze kterých se proud skládá.

U divise jsou tyto prostředky vyměřeny podle potřeby divise v boji a v zásadě tedy umožňují veliteli divise, aby od zahájení přibližovacího pochodu dodal své rozkazy se žádoucí rychlostí.

Poněvadž velitel divise svěřuje v této chvíli jednomu z velitelů brigád zvláštní úkol, dá mu k dispozici nejen části vojska své divise, jak předvídá polní řád čl. 164, nýbrž i prostředky pro spojení a pojítka, nutná pro správné provedení úkolu mu svěřeného; odebere mu je pak, jakmile sám převezme vedení boje. Může tak učiniti bez nevýhody, poněvadž v té době končí úloha předvoje.

Nesmíme též zapomínati, že divise již v této první fázi bitvy vysílá na úroveň předvojů a asi do středu sestavy předsunutou zpravodajskou ústřednu, která řídí docházení hlášení zpředu a někdy i slouží za prostředníka k vyhlašování rozkazů.

Existence této PZÚ by téměř sama o sobě stačila k tomu, abychom odůvodnili vytvoření jednotného předvoje nebo jednoho hlavního předvoje a zcela zamítli předvoje jednotlivé.

Za těchto podmínek nemůže působiti dodávání rozkazů nesnáze, ovšem za předpokladu, že velitel jednotného předvoje pochoduje vždy podél osy spojení, určené operačním rozkazem a co nejbližše ústřední jednotky. Tomuto požadavku lze snadno vyhověti. Stejně se mají věci pro velitele hlavního předvoje, byl-li takový předvoj utvořen. V případě jednotlivých předvojů může naopak nastati citelné zpoždění v dodávání zpráv a rozkazů, když se velitelé pochodových proudů a velitel divise zdrží na své ose spojení, aby upravili — jak tomu zpravidla bývá — veškeré nutné podrobnosti, týkající se valných vojů.

Polní řád skutečně stanoví podmínky, za jakých má velitel divise řídit své přemísťování.

„Velitel divise se přesunuje obyčejně spolu s užším štábem (první skupinou divisního stanu) od jednoho stanoviště velitelství k druhému“ (čl. 132 P. ř.).

„Velitel vyšší jednotky opustí počáteční stanoviště svého stanu nebo kterékoli jiné své velitelské stanoviště teprve tehdy, když spojení v nejbližším stanovišti je hotovo fungovati“ (čl. 175 P. ř.).

Velitel divise může tedy v určitých chvílích býti dosti daleko od svých předvojů, a to právě v době, kdy předávací síť jest ještě neúplná a kdy vyžaduje intensivního užití spojek nebo živých pojítek.

Lze konečně namítati, že ve většině pásem působnosti, kde divise operují, se vyskytují jistá pásma, kde se spojení stává dočasně nesnadným a ztěžuje pro tu dobu úlohu velitele jednotného předvoje nebo též i velitele hlavního předvoje.

Nemyslíme, že by to bylo dostatečným důvodem k tomu, abychom se zcela vzdali jednoho nebo druhého předvoje, poněvadž v částech terénu před a za tímto nesnadným pásmem může se velení vykonávati velmi snadno.

Toto velitelství nemůže býti utvořeno během samotného přibližovacího pochodu a nelze též od něho za pochodu upustiti.

Musí býti předem předvídáno a upraveno ve všech podrobnostech operačním rozkazem divise, poněvadž vyžaduje organisace a úpravy podřízenosti velitelství, které nemohou býti improvisovány.

Z tohoto podrobného výkladu vyvozují, že za přibližovacího pochodu jednotlivé předvoje různých pochodových proudů jedné divise mohou dobře splniti svou úlohu zajištění, průzkumu a zjednání dotyku jen s tou podmínkou, že budou podřízeny rozkazům jednoho a téhož velitele, čímž by tvořily jednotný předvoj; že tento jednotný předvoj není oddílem všech zbraní skutečně samostatným, poněvadž polní řád přesně určil jeho úkol a částečně též způsoby boje, kterých má použití, aby splnil svou úlohu; že předvoj, jehož činnost se rozšiřuje na celé pásmo působnosti divise, musí býti vyzbrojen potřebnými prostředky pro spojení a pojítky, které se na čas vezmou z normální dotace této vyšší jednotky; že operace svěřená předvoji je jednou částí bitvy, kterou má svést armáda a která je jakousi její přípravou, již se nelze při podmínkách moderní války za žádných okolností vyhnouti.

Jestliže vytvoření jednotného předvoje naráží na určité překážky, které ztěžují výkon velení na celé frontě pásma působnosti divise za vyhovujících podmínek, máme přikročiti k řešení, které se prvnímu

co nejvíce přibližuje, má téměř tytéž výhody a umožňuje co nejlépe podle okolností a terénu splnit daný úkol, t. j. máme utvořit jeden hlavní předvoj s vedlejšími předvoji v bocích.

Jednotlivé předvoje, abych pravdu řekl, stačí divisi dotud, dokud je tato vyšší jednotka daleko od nepřítele, t. j. tak dlouho, dokud velitel divise nemá myšlenky manévru, a kdy proto předvoje mají jen úlohu zajišťovací.

Avšak jakmile se divise může setkat s nepřítelem a jakmile zahajuje přibližovací pochod, t. j. kdy taktická situace se vyjasňuje, je třeba dát těmto jednotlivým předvojům společného velitele, nebo určití jeden hlavní předvoj.

Kdybychom se odvážili popírat tuto nutnost, přiznávali bychom tím, že přibližovací pochod a zjednání dotyku se může provádět na nejisto, bez snahy hledat úzké spojení mezi předsunutými jednotkami divise a bez uvedení v soulad jejich činnosti; vydali bychom se na milost a nemilost velitelům jednotlivých předvojů a tím bychom se předem úplně zřekli jednoty činnosti, které je tolik třeba, má-li být správně provedena každá válečná operace; tvrdili bychom tím též, že velitelství se má zříci řízení předběžných akcí bitvy, poněvadž bychom byli toho mínění, že taktické okolnosti a terén by je nepřivedly k tomu, aby si připravilo manévr, jehož způsob má si promyslet velmi záhy a jehož zárodek jest již obsažen v samotné sestavě přibližovacího pochodu divise.

J. ČERMÁK:

Rozdělení tvarů terénu.

V topografických příručkách pravidelně bývá věnována jedna kapitola rozdělení tvarů terénu. Kapitola ta dotýká se fyzikálního zeměpisu, zejména geomorfologie; bývá sice obvykle jen letmo dotčena, prozrazuje však velmi často, že pisatel zde pohybuje se na půdě sobě cizí a proto spokojuje se tím, že přejímá bez dlouhých úvah to, co již v tom směru bylo v jiných podobných příručkách napsáno. Tím způsobem stává se, že kapitola ta bez velkých změn v celku opakuje se od let 80 minulého století, kdy objevila se také i v služebních předpisech bývalého Rakousko-Uherska,^{*)} a ohromný pokrok nauky o tvarech povrchu zemského se jí vůbec nedotkl.

Běžné rozdělení tvarů povrchu zemského (pevniny) tak, jak se v příručkách jeví, dělí veškeré tvary schematicky dle vnějších forem na 1. velehory, 2. alpské pohoří, 3. středohoří, 4. vrchoviny, 5. vysočiny, 6. pahorkatiny, 7. roviny, 8. kras. Dělitkem pro prvních sedm jsou hlavně výškové poměry, poslední člen, osmý, je přidán jako mimořádný typ krajiny.

Rada těchto uvedených typů má své jisté odůvodnění, nesmíme však při tom zapomínat, že každý z nich je pouze určitou fází dlouhého vývoje a že na modelování tvarů těch stále a neúnavně pracují rušivé i tvořivé síly přírody, síly endogenní, působící z vnitra země (budující) a síly exogenní, vnější (hlavně rušivé, z části však též budující).

Z tvarů, objevujících se na pevnině, krajina velkých relativních výšek, vyznačující se ostrými tvary, velkými sklony úbočí, hlubokými údolními s nevyrovnaným spádem toků, je krajina m l a d á (ju-

^{*)} E-44, Taschenbuch für militärische Recognoscenten, Wien 1882, 2. vyd.